

**UCHWAŁA Nr VI/30/2024
Rady Miejskiej w Biskupcu
z dnia 30 lipca 2024r**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w gminie Biskupiec na lata 2024 - 2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (t.j.Dz. U. z 2024 r. poz.609 ze zm.) oraz art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j.Dz. U. z 2024 r. poz.424 ze zm.)

Rada Miejska uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w gminie Biskupiec na lata 2024 – 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

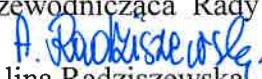
Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Biskupca.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4

Traci moc uchwała Nr XXIX/172/2020 Rady Miejskiej w Biskupcu z dnia 30.12.2020r w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Biskupiec na lata 2021 – 2025.

Przewodnicząca Rady

Alina Radziszewska

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
w gminie Biskupiec na lata 2024 -2030**

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Przemoc domowa – charakterystyka zjawiska oraz skutki społeczne	4
III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Biskupiec	8
IV Podstawy prawne programu	11
V. Cele Programu	13
VI. Założenia programu.....	14
VII. Adresaci programu	15
VIII. Obszary, kierunki i działania Programu	16
IX. Przewidywane efekty realizacji programu.....	23
X . Źródła finansowania Programu	23
XI. Sposób monitorowania i sprawozdawczości	23

I. Wstęp

Rodzina w warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Urodzenie się w określonej rodzinie wyznacza nie tylko punkt startu do dalszej życiowej drogi, lecz do pewnego stopnia określa także szansę realizacji przyszłych celów życiowych. Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu człowieka gdyż kształtuje osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące jej członków powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Jednak w chwili obecnej polskiej rodzinie przypadło funkcjonować w bardzo trudnym czasie. Została zachwiana hierarchia wartości oraz rozluźnieniu uległy normy etyczne, a także więzi emocjonalne między jej członkami. Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w domach, szkołach, na ulicy i wielu innych miejscach. Coraz głośniejsze mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy domowej, o przemocy wobec dzieci. Rodzina winna być przecież opoką, schronieniem i wzorem. Niestety współcześnie dość często mówi się o wielu problemach i kryzysach w rodzinie dotyczących różnych form jej dysfunkcji. Łagodne dysfunkcje nie dyskredytują jeszcze rodziny, jednak jeśli dysfunkcjonalność przekracza określone granice, zaczynają się poważne problemy emocjonalne, uzależnienia, współuzależnienia, zachowania autodestrukcyjne, zaburzenia osobowości czy przemoc. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym, a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia. Ponadto przyczynę tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Zjawisko to ma więc charakter interdyscyplinarny i leży ono w kręgu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, policjantów, asystentów rodziny, psychologów, socjologów, kuratorów, prawników i innych. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej.

II. Przemoc domowa – charakterystyka zjawiska oraz skutki społeczne

Przemoc domowa jest trudnym problemem rodziny. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na poczucie winy, strach przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy domowej towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc w związku, z czym coraz częściej zjawisko przemocy domowej poruszane jest w różnych kampaniach, akcjach informacyjnych.

Obowiązywanie w polskim porządku prawnym przepisów o przeciwdziałaniu przemocy domowej w formie ustawy oraz programów regulujących działania służb i instytucji na szczeblu krajowym i lokalnym świadczą o wadze, jaką przywiązuje się do tego zagadnienia. Nie należy się dziwić, gdyż przemoc domowa jest istotną przyczyną dezorganizacji rodziny – dotyczy wszystkich jej członków i powoduje poważne zmiany w każdej części systemu rodzinnego. Stosowanie przemocy narusza prawa jednostki i jej dobra osobiste - godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również normy związane z życiem osobistym oraz naraża na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają. W polskim systemie prawnym przemoc jest przestępstwem ściganym z urzędu.

Przepisy dotyczące tego problemu znajdują swoje uregulowania w szeregu aktów prawnych – poczynając od Konstytucji,¹ przepisów postępowania karnego² po ustawę szczególną, jaką jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.³ Ta ostatnia została w ostatnich miesiącach istotnie zmieniona⁴, co wymagało od Gminy Biskupiec reorganizacji całego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, łącznie z utworzeniem nowego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Zgodnie z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 „przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach jednym z głównych

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, prawa i obowiązki człowieka i obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą, oraz stawia na ich straży władze publiczne, przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

² Art. 304 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 1375, ze zm.): „Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.”

³ t.j Dz. U. z 2024 r., poz. 424 ze zm.

⁴ Zob. ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 535).

problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku”.⁵ Badania i statystyki wskazują, że wpływ na występowanie przemocy ma: dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia, uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie a także coraz częściej używanie substancji psychoaktywnych.⁶

W literaturze można znaleźć wiele definicji tego zjawiska. Przemoc kojarzy się z brutalnością, okrucieństwem, przestępczością.⁷ Przemoc można scharakteryzować jako relację między ludźmi, która opiera się na przeważającej sile. W tej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, jedna osoba chce dominować. W tym kontekście ważne jest wskazanie różnicy pomiędzy przemocą a agresją, którą jest nierównowaga sił występująca pomiędzy osobami. W przemocy przewaga występuje po stronie osoby ją stosującej, w przypadku agresji jest ona zrównoważona.⁸ Kolejną cechą charakterystyczną dla przemocy jest to, że jej celem jest wyrządzenie szkody, bólu, cierpienia. Trzeba wspomnieć, że osoba stosująca przemoc naraża na szkody życie i zdrowie osobę doznającą przemocy. Przemoc to zamierzone działania. W swoim głównym celu ma zamiar podporządkowanie osoby doznającej przemocy. Do przemocy dochodzi poprzez naruszenie praw osobistych drugiego człowieka, manipulowanie. Do przemocy dochodzi także poprzez wywołanie cierpienia. Inna definicja przemocy stanowi o tym, że są to celowe akty, które godzą w osobistą wolność jednostki.⁹

Przemoc przybiera różne formy, które powodują cierpienie psychiczne jak i fizyczne u osoby jej doświadczającej.

➤ **Przemoc fizyczna** to np. popychanie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie ręką lub przedmiotami, ale także nieudzielenie koniecznej pomocy – to działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne.

➤ **Przemoc psychiczna** to np. wyśmiewanie, stała krytyka, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów, wyzywanie, poniżanie, zawstydzanie, stosowanie bezpośrednich gróźb –

⁵ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 Listopada 2023 r. poz.1232.

⁶ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024-2030, Warszawa 2023 Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 Listopada 2023 r. poz.1232.

⁷ J. Młyński, Przemoc w rodzinie – skala zjawiska, ofiary przemocy i formy pomocy pracowników socjalnych, „Studia Socialia Cracoviensia” 2012, t. 4, nr 2, s. 143.

⁸ J. R. Ackerman, S. Pickering, Zanim będzie za późno: przemoc i kontrola w rodzinie, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2002, s. 135.

⁹ J. Papież, A. Płukis, Przemoc dzieci i młodzieży w perspektywie polskiej transformacji ustrojowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000, s. 235.

to bezpośrednie działanie krzywdzące, wykorzystujące mechanizm procesów psychologicznych.

- **Przemoc seksualna** definiowana jest jako wymuszanie kontaktów o charakterze seksualnym wbrew woli danej osoby, a także kontynuowanie aktywności seksualnej bez jej zgody, gdy nie jest w pełni świadoma lub gdy obawia się odmówić.
- **Przemoc ekonomiczna** to np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb członków rodziny – to działanie może prowadzić do uzależnienia osoby doznającej przemocy od statusu materialnego osoby stosującej przemoc.
- **Zaniedbanie** – stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Przemoc domowa najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy domowej obserwują, że przemoc kształtuje się w oparciu o charakterystyczne schematy, które określa się mianem cyklu przemocy.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

- **faza narastającego napięcia**, w której z różnych przyczyn dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, wszyscy domownicy wyczuwają że zaczyna się dzieć coś złego, przyczynami napięcia są często błahostki, drobne nieporozumienia. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana natomiast osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się unikać awantur.
- **faza ostrej przemocy**, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Następuje eksplozja uczuć. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. W tej fazie osoba doznająca przemocy decyduje się wezwać pomoc, złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.
- **faza miodowego miesiąca**, w której osoba stosująca przemoc zachowuje się wobec osoby doznającej przemocy jak w okresie narzeczeństwa, wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę, jest czuła, troskliwa, zapewnia o swojej miłości. Przepraszając często towarzyszą łyzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać „drugą szansę” osobie, która ją skrzywdziła. Ulega złudzeniu, że złe

traktowanie się już nie powtórzy. W tym czasie zaczyna usprawiedliwiać zachowanie agresora, broni go, bierze winę na siebie. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje osobę doznającą przemocy w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy powtarza się. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza, a okresy miodowego miesiąca coraz krótsze.¹⁰

Przemoc domowa jest wskazywana jako zjawisko o dużym stopniu szkodliwości zwłaszcza dla osób które jej doświadczają. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia.

Należą do nich:

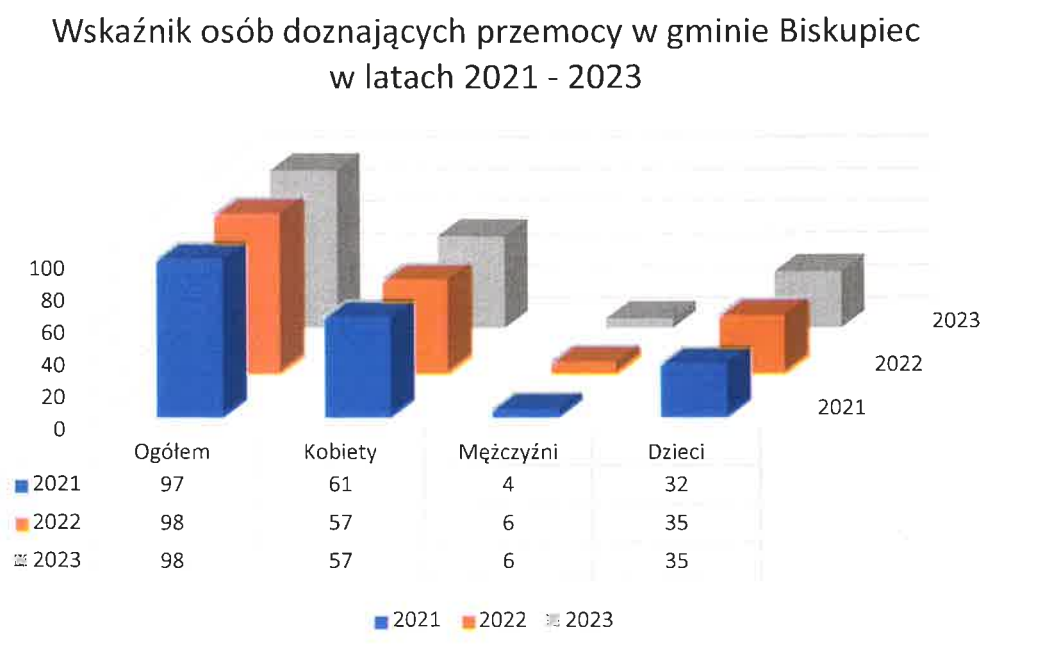
- zaburzenia depresyjne tj. obniżony nastrój, niska samoocena, negatywne myślenie o sobie, brak chęci do działania,
- zaburzenia lękowe – odczuwanie lęku przed podjęciem działania, odrzuceniem, krytyką,
- wiktymizacja – przyjęcie „tożsamości ofiary”, czyli w skutek doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie oraz nieumiejętnych prób pomocy z zewnątrz nabiera przekonania, że na takie zachowanie zasługuje,
- uzależnienia – alkoholizm, narkomania, lekomania, hazard są dla osoby doświadczającej przemocy ucieczką od bólu fizycznego i psychicznego,
- zespół zaburzeń stresu pourazowego – objawia się powtórным doświadczaniem traumatycznego przyczynia poprzez wspomnienia lub powracając koszmary senne, powoduje nadpobudliwość, problemy ze snem, z zapamiętywaniem trudności z koncentracją uwagi, drażliwość, złość, nadmierna czujność, omdlenia, unikanie rozmów na temat wydarzenia oraz miejsc i osób związanych z przykrym doświadczeniem.

¹⁰ <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie>

III. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w gminie Biskupiec.

Z danych zawartych w statystykach Ośrodka Wsparcia w Biskupcu wynika, iż w roku 2021 z ogółu osób korzystających z pomocy 33% osób to osoby doznające przemocy. W roku 2022 i 2023 było to 32%.

Z danych Ośrodka Wsparcia można wyczytać również, iż to kobiety najczęściej doznają przemocy domowej, co pokazuje wykres nr 1.

Wykres nr 1 Źródło: Dane zawarte w statystykach Ośrodka Wsparcia znajdującego się w strukturze MOPS w Biskupcu.

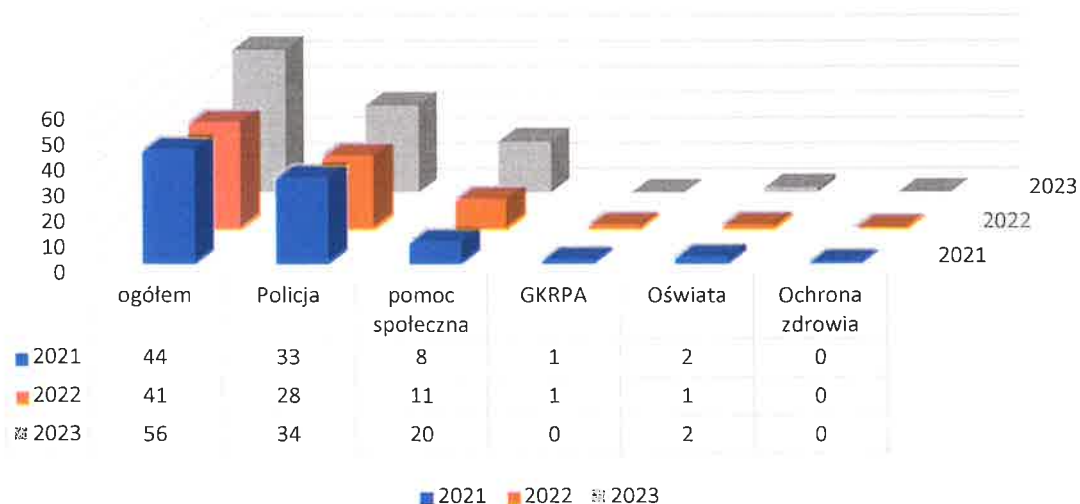
Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż liczba osób doznających przemocy w gminie Biskupiec w latach 2021 – 2023 utrzymuje się na podobnym poziomie, oscyluje w granicach 98 osób. Nadal widać, zdecydowaną przewagę kobiet występujących jako osoby pokrzywdzone. Na 98 osób doznających przemocy domowej 57 to kobiety co stanowi ponad 58%. Może to wynikać z nierównowagi sił między kobietą a mężczyzną zarówno tej fizycznej jak i ekonomicznej.

Ponadto z wykresu nr 1 można wyczytać, że w latach 2021-2023 nastąpił wzrost przemocy wobec dzieci. Na ogół Niebieskich Kart, dzieci stanowią 35 % osób pokrzywdzonych. Osobami stosującymi przemoc domową wobec dzieci bywają zarówno mężczyźni i kobiety, najczęściej rodzice lub opiekunowie, ale także inni członkowie rodziny

(dziadkowie, starsze rodzeństwo). Pewne formy przemocy są tak bardzo wrosłe w tradycyjne pojęcie wychowania, że znajdują wciąż dość szeroką akceptację społeczną. Karanie dzieci, także tzw. „klapsem” czy biciem jest aprobowane przez otoczenie. Warto zaznaczyć, że Polska Konstytucja zabrania stosowania kar cielesnych (art. 40). Ponadto od 2010 roku obowiązuje całkowity zakaz stosowania kar cielesnych w wychowaniu w rodzinie. Do przemocy fizycznej wobec dzieci dochodzi wbrew częstym opiniom nie tylko w rodzinach dysfunkcyjnych, ale także wśród osób z wyższym wykształceniem i wysokim statusem społecznym i materialnym. Dzieci w świetle obecnych przepisów traktowane są jako osoby pokrzywdzone również w przypadku kiedy są świadkami przemocy wobec innej osoby. Wzrost ten może również świadczyć o większej świadomości społecznej nt zjawiska przemocy, jak również uwrażliwieniu na ludzką krzywdę.

Złożoność i stopień skomplikowania formalnych jak i emocjonalnych relacji rodzinnych sprawia, że interwencja w rodzinę dotkniętą przemocą powinna mieć charakter interdyscyplinarny. Ma to miejsce w przypadku wdrożenia w rodzinie procedury „Niebieskie Karty”. Niebieska Karta jest określeniem zarówno procedury, która jest uruchamiana w przypadku podejrzenia występowania przemocy domowej, jak i formularza wypełnionego w jej trakcie. Prawo do jej wszczynania mają przedstawiciele: policji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, a także członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Na terenie gminy Biskupiec liczbę sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” z uwzględnieniem służb wszczynających procedurę obrazuje wykres nr 2.

Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta A w latach 2021 – 2023

Wykres nr 2. Źródło: Dane zawarte w statystykach Ośrodka Wsparcia znajdującego się w strukturze MOPS w Biskupcu.

W roku 2021 na terenie gminy Biskupiec sporządzono 44 formularze „Niebieska Karta A”, w roku 2022 było ich 41, a w 2023 - 56. Jak wynika z danych liczba zakładanych formularzy w roku 2021 i 2022 oscyluje na podobnym poziomie, lekki wzrost zauważalny jest w roku 2023. Procedura „Niebieskie Karty” funkcjonuje już od trzynastu lat i dzięki podejmowanym w jej ramach działaniom jest mniej sytuacji, gdy dochodzi do ponownego krzywdzenia członków rodziny, a to przekłada się na liczbę kart. Trzeba jednak pamiętać, że wciąż istnieje grupa osób doznających przemocy, która z różnych względów nie zgłasza się nigdzie po pomoc i nie widnieje w statystykach. Przybliżona liczba Niebieskich Kart na przestrzeni 3 lat można wiązać się również z rozwojem i skutecznością szeroko zakrojonych działań profilaktycznych. W efekcie ich stosowania istnieje możliwość rozpowszechniania w środowisku lokalnym wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz działań realizowanych, aby jej zapobiegać.

Ponadto jak wynika z wykresu nr 2 nadal wiodącymi służbami wszczynającymi procedurę jest policja i pomoc społeczna. W roku 2021 roku na 44 założone Niebieskie Karty 33 zostały wdrożone przez Komisariat Policji w Biskupcu, a 8 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, co w ogóle stanowi 93%. W roku 2022r na 41 Niebieskich Kart, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego 28 założył Komisariat Policji, a 11 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, co stanowi ponad 95 %. W roku 2023 wpłynęło 56 formularzy Niebieska Karta, z czego 34 zostały sporządzone przez Komisariat Policji, a 20 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, co stanowi 96%. Dane te mają swoje odzwierciedlenie w sprawozdaniu z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2021 gdzie przedstawiciele Policji wszczęli – 64 250, a jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 10 907, co stanowi 91% ogółu wdrażanych procedur.

IV. Podstawy prawne programu

Szereg odniesień regulujących zasady działania wobec przemocy znajduje się w wymienionych poniżej przepisach prawa i programach:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 2009, Nr 114 poz. 946)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. 2024 poz. 424);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. 2024 poz. 177,742,743)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. 2023 r. poz. 2809);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2024 poz. 743);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 1939);
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2151);
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r., poz. 1232);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2023 poz.1870);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. z 2023 poz. 1158);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 poz. 1163);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 poz. 1166);
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. 2023 poz. 1807);
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-20230;

- Warmińsko – Mazurskim Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021 – 2026;
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027;
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Biskupiec do roku 2030.

V. Cele Programu

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska

Cele szczegółowe:

- Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
- Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
- Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
- Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej z terenu miasta i gminy Biskupiec w tym: liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych placówek świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

VI. Założenia Programu

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań.

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna
2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Każde z działań we wskazanych obszarach zostało przypisane podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Opisano też przewidywane wskaźniki monitorowania realizacji działań.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, pomaganie osobom doznającym przemocy domowej, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

VII. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

1. mieszkańców miasta i gminy, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
2. osób doznających przemocy domowej;
3. osób stosujących przemoc domową;
4. świadków przemocy domowej;
5. służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

VIII. Obszary, kierunki i działania Programu

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1.1 Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb na temat zjawiska przemocy domowej

a) diagnoza zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy Biskupiec

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych lokalnych diagnoz zjawiska przemocy domowej
- b) zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy, ich analiza i aktualizacja w formie sprawozdań i zestawień**

Wskaźniki:

- liczba opracowanych analiz sprawozdań, zestawień
- c) uczestnictwo w konferencjach związanych z szeroko pojętym zjawiskiem przemocy**

Wskaźniki:

- liczba osób uczestniczących w konferencjach

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji w Biskupcu, Sąd Rejonowy w Biskupcu, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Termin realizacji: 2024–2030

1.2 Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej

a) uczestnictwo w krajowych i lokalnych kampaniach społecznych związanych z szeroko pojętym zjawiskiem przemocy domowej

Wskaźniki:

- liczba kampanii, w których gmina brała udział
- b) współpraca między samorządem gminy, a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej**

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych działań
- c) współpraca między samorządem gminy a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej**

Wskaźniki:

- liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta w Biskupcu, Komisariat Policji w Biskupcu, Prokuratura Rejonowa w Biskupcu, GKRPA, Sąd Rejonowy w Biskupcu, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, lokalne media

Termin realizacji: 2024–2030

1.3 Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

a) przystępowanie do programów osłonowych oraz edukacyjnych i prowadzenie działań, dotyczących zapobiegania przemocy domowej, w szczególności wobec dzieci, kobiet, osób starszych lub niepełnosprawnych

Wskaźniki:

- liczba programów osłonowych oraz edukacyjnych,
- liczba osób, w stosunku do których prowadzono działania w ramach programów

b) prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży

Wskaźniki:

- liczba osób, którym udzielono porad
- liczba rodzin objętych asystenturą

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta, Komisariat Policji w Biskupcu, Prokuratura Rejonowa w Biskupcu, GKRPA, Sąd Rejonowy w Biskupcu, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: 2024–2030

1.4 Opracowanie programu przeciwdziałania przemocy domowej

a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej

Wskaźniki:

- liczba realizowanych gminnych programów przemocy przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny, Urząd Miasta w Biskupcu, Komisariat Policji w Biskupcu, Prokuratura Rejonowa w Biskupcu, GKRPA, Sąd Rejonowy w Biskupcu Placówki Ochrony Zdrowia, Placówki Oświatowe

Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 2: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Kierunki działań:

2.1 Rozwój infrastruktury gminy Biskupiec a także podmiotów i organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej

a) utworzenie i funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego

Wskaźniki:

- liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego

b) utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych

Wskaźniki:

- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych,
- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie,

c) upowszechnienie baz danych instytucji i organizacji świadczących pomoc osobom doznającym przemocy przekazanych przez wojewodę

Wskaźniki:

liczba podmiotów, którym przekazane zostały aktualne bazy danych

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Urząd Miasta w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny

Termin realizacji: 2024–2030

2.2 Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

a) upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

Wskaźniki:

- liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

b) opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową

Wskaźniki:

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych.

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Urząd Miasta w Biskupcu

Termin realizacji: 2024–2030

2.3 Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

a) realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Wskaźniki:

- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” tj. liczba sporządzonych formularzy „NK – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,
- liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,
- liczba wypełnionych formularzy „NK – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” ze względu na stosowanie przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, wykorzystywania seksualnego, cyberprzemocy.
- liczba wypełnionych formularzy „NK-C”.

b) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego
- liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne,
- liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej (terapeutycznej)

c) zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Wskaźniki:

- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia,
- liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony,

d) tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych

Wskaźniki:

- liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.

Realizatorzy zadania: Urząd Miasta w Biskupcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Komisariat Policji w Biskupcu, ochrona zdrowia, placówki oświatowe, GKRPA, a

także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych.

Termin realizacji: 2024–2030

2.4 Monitorowanie działań pomocowych

a) monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym osób u których przemoc domowa ustała

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny

Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1 Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej

a) działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w oparciu o wypełniony formularz „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

b) uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemoc domową między innymi przez:

- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,

- wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu wstępu i przebywania na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej lub jej miejsca pracy,
- zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową,
- stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru Policji z zakazem kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, a także nakazania opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, ewentualnie tymczasowego aresztowania,
- występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc domową środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Wskaźniki:

- liczba zastosowanych przez Policję lub Żandarmerię Wojskową nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia
- liczba zastosowanych przez Policję lub Żandarmerię Wojskową zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej
- liczba zastosowanych przez Policję lub Żandarmerię Wojskową zakazów wstępu i przebywania na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej lub jej miejsca pracy,

c) działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi

Wskaźniki:

- liczba przypadków przekazywania informacji organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy

d) udzielanie osobom stosującym przemoc poradnictwa psychoterapeutycznego i psychologicznego na bazie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biskupcu.

Wskaźniki:

- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego
- liczba osób, którym udzielono wsparcia psychoterapeutycznego

e) udzielanie osobom stosującym przemoc domową pomocy w zakresie podjęcia leczenia odwykowego

Wskaźniki:

- liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie podjęcia leczenia odwykowego

Realizatorzy zadania: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny
Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

4.1 Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

a) opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Wskaźniki:

- liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych,
- liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Realizatorzy zadania: : Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu, Zespół Interdyscyplinarny
Termin realizacji: 2024–2030

Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia

Wskaźniki:

- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

Realizatorzy zadania: Urząd Miasta w Biskupcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu
Termin realizacji: 2024–2030

Realizacja powyższych celów szczegółowych wpłynie na ograniczenie skali problemu i skutków przemocy domowej. Przyczyni się do podejmowania kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy domowej, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc domową.

IX. Przewidywane efekty realizacji programu

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności pomocy i wsparcia osobom zagrożonym i doznającym przemocy przez:

- stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej;
- świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doznających przemocy, osób stosujących przemoc oraz świadków przemocy domowej
- podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób uwikłanych w przemoc domową
- upowszechnianie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

X. Źródła finansowania programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Biskupiec w ramach realizacji bieżących zadań ujętych w § 85205. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

XI. Sposób monitorowania i sprawozdawczości

Monitorowanie i sprawozdawczość Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 będzie opierało się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzone na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Rezultatem prowadzonego monitorowania będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Biskupcu przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, które będzie przedkładane Radzie Miejskiej wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Celem oceny

Programu będzie udoskonalanie podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy, informacja o efektach wdrażania Programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jego realizacją.